

שקיומו הוא ע"י אכילת בשר או שתיית יין (ראה רמב"ם הלכות יום טוב פ"ו הי"ח). משא"כ בפורים, עצם החפצא של ימי הפורים הוא "ימי משתה ושמחה", ולא רק חובת גברא בלבד. ובמילא נמשך חיוב זה על כל רגע ורגע, אלא שמתקיים בפועל ע"י הסעודה בזמן מסוים במשך היום.

ומכך מובן אם כן, שאף שאר החיובים של פורים שנאמרו בהמשך אחד ל"ימי משתה ושמחה", הרי הם כתוצאה מכך שימי הפורים בעצמותם הם ימי משתה ושמחה. וזהו שכתב הרמב"ם שאף מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים שייכים לחובת השמחה.

"ורצוי לרוב אחיו"

"כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו" (מגילת אסתר י, ג)

מלשון הפסוק "ורצוי לרוב אחיו", מדייקת הגמרא (מסכת מגילה טז, ב): "לרוב אחיו, ולא לכל אחיו, מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין". ומפרש רש"י: "לפי שבטל מדברי תורה ונכנס לשררה".

ובהמשך דברי הגמרא: "גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות דמעיקרא חשיב ליה למרדכי בתר ד' ולבסוף בתר חמשה". כלומר, לפני שנתמנה לעסקי ציבור נמנה בפסוק כחמישי במספר מבין חברי הסנהדרין ("אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה וגו' מרדכי..."), ולאחר מכן נמנה כשישי מביניהם, וזאת "לפי שנעשה מרדכי שר בינתיים ירד מחשיבותו אצל חכמים".

ויש להבין: מאחר ו"גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות", א"כ כיון שמרדכי נתבטל מדברי תורה מדוע ירד רק בדרגא אחת בחשיבותו מבין חברי הסנהדרין, והרי לכאורה לא היה לו להמנות כלל ביניהם, שהרי ענין הסנהדרין הוא פסק דין תורה.

כמו כן, מדברי הגמרא לעיל שרק מקצת מחברי הסנהדרין פרשו ממנו עקב כך שנכנס לשררה, מובן אפוא שרוב חברי הסנהדרין כן הסכימו לדעתו של מרדכי.

^{שני חסידים} ויש לבאר, במה תלויה מחלוקתם של חברי הסנהדרין – האם היה לו למרדכי להתבטל מתלמודו לצורך צרכי ציבור או לאו.

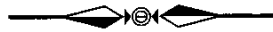
נראה לומר, שדבר זה תלוי במחלוקת הבבלי והירושלמי, לגבי הנאמר בגמרא (מסכת ברכות לב, ב) אודות חסידים הראשונים שהיו שוהים תשע שעות ביום בתפילה, ומקשה על כך הגמרא "תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית", ומתרצת: "מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת". אולם הירושלמי (רפ"ה דברכות) כותב כן בשינוי לשון: "על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן".

הרי לפנינו מחלוקת, שלדעת הבבלי תורתם רק "משתמרת", היינו שלימודו שלמד עד עתה אינו משתכח ממנו (כפרש"י שם), אך מ"מ לא יתווסף לו בידיעת התורה רק כפי זמנו הפנוי שנותר לו לתלמוד תורה. משא"כ לפי הירושלמי ניתנה לחסידים ברכה מיוחדת בלימודם, "שהצליחו להבין ולהשכיל מיד ולא היו שוהין" (כפירוש פני משה שם), וא"כ לא זו בלבד שלא שכחו מה שלמדו עד עתה אלא אף נתווספו להם ידיעות בתורה.

ויש לומר, שבמחלוקת זו שבין הבבלי לירושלמי נחלקו מרדכי ועמו רוב הסנהדרין, ומקצת אחיו שפירשו ממנו. ונראים הדברים, שרוב חברי הסנהדרין למדו כשיטת הירושלמי, שהרי מקומם של הסנהדרין הוא בירושלים ועכ"פ בארץ הקודש (ראה סנהדרין פח, ב). אך מכל מקום י"ל שמיעוטם היו מבבל, שכבר עלו לירושלים מן הגולה (ראה סדר הדורות, בזמן נס פורים).

ולכן, מרדכי ועמו רוב הסנהדרין סברו כשיטת הירושלמי, שמאחר ומרדכי נעשה משנה למלך לשם הצלת נפשות, על כן יכול היה להשאר בסנהדרין שכל עניינם הוא לימוד התורה וההוראה, שהרי הנוהג במידת חסידות ניתנה ברכה בתורתו, להבין ולהשכיל מיד, וע"כ ביכולתו להמשיך להתגדל בתורה ולהבין בה יותר מכפי הזמן המועט שגותר לו לכך.

משא"כ מיעוט חברי הסנהדרין סברו כשיטת הבבלי שהמתנהג בדרכי חסידות תורתו משתמרת בלבד, אך אינה מתברכת, ועל כן סברו ששוב אינו ראוי להשאר בסנהדרין, ולפיכך פרשו ממנו.

נס המלוש בטבע

בטעם הדבר שלא תקנו חכמים אמירת הלל בפורים כמו בפסח, נאמרו בגמרא (מגילה יד, א) שלושה טעמים: (א) לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ. (ב) "קרייתא זו הלילא" (קריאת המגילה היא במקום הלל). (ג) ביציאת מצרים, התקיים הכתוב "הללו עבדי ה'", שהרי יצאו לחירות ושוב אינם עבדי פרעה אלא עבדי ה', אך בפורים אין מקום לומר "הללו עבדי ה'", שהרי אנו עדיין עבדי אחשורוש.

והנה לכאורה הטעם השלישי תמוה: מה בכך שעדיין אנו עבדי אחשורוש ואי אפשר לומר "הללו עבדי ה'", והרי קושיית הגמרא מדוע איננו אומרים הלל בפורים היא מכוח הקל וחומר: "ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה (ביציאת מצרים אמרו שירה על הים. רש"י) ממיתה לחיים לא כל שכן". ואם כן עדיין הקושיא במקומה עומדת: וכי משום שאין המצב מתאים לפסוק "הללו עבדי ה'" ע"כ נפטר האדם מלהודות לה' על גאולתו ממוות לחיים.